

Busreis naar Beloofde Land ongemakkelijk en ontroerend

THEATER JANKEN EN SCHIETEN

★★★☆☆

Jonge Nederlands-Israëlische theatermaker duwt je zijn nieuwste voorstelling in het gezicht.

AMSTERDAM Er passen maar vijftien mensen in de bus, dan is-ie echt vol. Want er staat al heel veel in. De ramen zijn vol geplakt met foto's, landkaarten, berekeningen van hoeveel slachtoffers er vielen in welke oorlog. Er staan boeken, elpees, een bureautje, er is een keuken. En dan wordt hier ook nog een theaterstuk opgevoerd.

Dat valt soms niet mee. De jonge Nederlands-Israëlische theatermaker Ilay den Boer duwt je zijn nieuwste voorstelling *Janken en schieten* soms haast letterlijk recht in je gezicht. En dat is ongemakkelijk, confronterend, heftig. Maar ook onontkoombaar, en ook wel goed.

In *Janken en schieten* neemt Den Boer (1986) zijn publiek mee op een reis vanuit een Litouws getto naar, uiteindelijk, Israël. Hij baseert zich daarbij op verhalen, brieven en ge-

dichten van zijn grootmoeder. De voorstelling is de tweede in een reeks die *Het Beloofde Feest* heet, en die een verkenning wil zijn van zichzelf, zijn familiegeschiedenis en van die van Israël en het Jodendom ineen. De eerste, *Eet smakelijk*, goot hij in de vorm van een bar mitswa-viering met het publiek als tafelgasten; het stuk werd geselecteerd voor het Vlaamse Theaterfestival.

Ook in *Janken en schieten* gaat Den Boer enigszins improviserend te werk, waarbij het publiek af en toe kort wordt ingeschakeld ('Jij bent nu even de overgrootvader'). Hij rent energiek door de bus, deelt brood rond, hangt over je heen om een gordijntje open te trekken. Ondertussen vertelt hij het verhaal van een jonge vrouw die met lotgenoten in 1943 een gewaagde tocht onderneemt naar de vrijheid; die, eenmaal in Israël, het leger in wil, en zich vervolgens dient te verhouden tot de ontwikkelingen die deze staat doormaakt.

Ilay den Boer in *Janken en schieten*.

Tegelijkertijd kijkt hij naar zichzelf, waarbij hij terzijde wordt gestaan door tegenspeelster Femke Belmer. Soms zit ze gewoon in het publiek te luisteren, soms is ze de grootmoeder, soms dient ze Den Boer van repliek, soms troost ze hem.

Er zijn momenten dat je je niet goed raad weet met deze voorstelling. Het is een egodocument, toch.

Anderzijds ontroert het verhaal keer op keer en zit je met dichtgeknepen keel. Een beetje genant.

Word je aangesproken op je eigen verantwoordelijkheid? Of is dit vals sentiment, is er sprake van het je toe-eigenen van andermans leed - zoals dat ergens in de voorstelling wordt aangekaart?

Het blijft je bezighouden, ook na de aangrijpende eindscène buiten de bus. Als dat de bedoeling was van de maker, is hij daarin zeker geslaagd.

Karin Veraart

Janken en schieten. 4 juli, Over het IJ festival. Hier nog tot en met 12 juli.